

אישור הענקת זיכיון להקמה ותחזוקה של קווי הרכבת הקלה, הירוק והסגול, במטרופולין תל אביב ותיקון

החלטת ממשלה

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 1838 מיום 11 באוגוסט 2016, שעניינה להטיל על משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן: "המשרד") לקדם תכנית לאומית רב מערכתית, להקמה ותחזוקה של שני קווי רכבת קלה נוספים במטרופולין תל אביב, הקו הסגול והקו הירוק, בהתאם לתמ"א 4/א23 באמצעות חברת נתיבי תחבורה עירוניים להסעת המונים (נת"ע) בע"מ (להלן: "נת"ע"), המהווה זרוע ביצוע של הממשלה לצורך הקמת מערכת הסעת המונים במטרופולין תל אביב; ומכוח סמכותה של שרת התחבורה והבטיחות בדרכים בהתאם לסעיף 46א(א) לפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש] התשל"ב-1972:

א. לאשר הענקת זיכיון בידי שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, להקמה ותחזוקה של פרויקט הקו הירוק של הרכבת הקלה - מערכת הסעת המונים, מטרופולין תל אביב, לחברת TMT- TLV Tel Aviv Metropolitan Tramway Ltd שהוכרזה כזוכה על ידי ועדת המכרזים של נת"ע בהחלטתה מיום 30 בינואר 2022 בהתאם לתנאי המכרז וחווה הזיכיון;

ב. לאשר הענקת זיכיון בידי שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, להקמה ותחזוקה של פרויקט הקו הסגול של הרכבת הקלה - מערכת הסעת המונים, מטרופולין תל אביב, לחברת Light TLV Ltd שהוכרזה כזוכה על ידי ועדת המכרזים של נת"ע בהחלטתה מיום 30 בינואר 2022 והכל בהתאם לתנאי המכרז וחווה הזיכיון.

2. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 200 מיום 1 באוגוסט 2021 שעניינה "היערכות לאומית לפיתוח מערכת מטרופולין גוש דן ותיקון החלטת ממשלה" לתקן את נספח ב' להחלטה כמפורט:

א. בסעיף 3, במקום הסיפא המתחילה במילים "במשך 10-20 שנים" יבוא "במשך שבע שנים לפחות, בהתבסס על כמות תחנות המטרו ותחנות הקו הסגול והקו הירוק של הרכבת הקלה המתוכננות בהן". אחרי סעיף 3 יבוא: "4. בנוסף לאמור בנספח זה, בקביעת סכום ההשתתפות השנתי שר האוצר יתחשב בפעולות הגבייה של הוועדה המקומית, ובכלל זה היקף הגבייה של הסכום האמור בסעיף 19 לחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021, לגבי מקרים שבהם אלמלא אותו סעיף לא הייתה נדרשת הוועדה המקומית לבצע פעולות לגביית היטל השבחה

דברי הסבר

סעיף 1

בהמשך להחלטת ממשלה 1838 מיום 11 באוגוסט 2016 שעניינה תכנית השקעה רב שנתית לפיתוח התחבורה הציבורית במטרופולינים, אישור שר האוצר ושר התחבורה והבטיחות בדרכים מיום 9 ביולי 2018, ואישור שר האוצר ושר התחבורה והבטיחות בדרכים מיום 6 באוקטובר 2019, ניהלה ועדת המכרזים של נת"ע הליך מכרזי אשר בסיומו נבחרו שתי חברות לצורך תכנון, מימון, הקמה ותחזוקה של פרויקטי הקו הירוק והקו הסגול של מערכת הסעת ההמונים של מטרופולין תל אביב, הכוללים את:

הקו הסגול - קו רכבת קלה המתוכנן לקשר את האזורים המזרחיים של מטרופולין תל אביב אל מרכז העיר תל אביב ונותן מענה לתנועה אל ביי"ח תל השומר ואוניברסיטת בר-אילן בחלק המזרחי ואל מרכזי תחבורה במרכז תל אביב (מתחם סבידור, תחנת הרכבת ההגנה, תחנה מרכזית). אורכו הכולל של הקו צפוי להיות כ-27 ק"מ. לאורך הקו מתוכננות 43 תחנות, הקו עובר ב- 10 רשויות מקומיות ויכלול רכש של 98 קרונות;

הקו הירוק - קו רכבת קלה המחבר את החלקים הדרומיים של המטרופולין (חולון ושולי העיר ראשון לציון) והצפוניים (הרצליה) עם העיר תל אביב. אורך הקו כ- 40 ק"מ, מתוכם כ- 4.5 ק"מ תת קרקעיים. לאורך הקו מתוכננות 62 תחנות, מתוכן 4 תחנות תת קרקעיות. הקו עובר ב- 4 רשויות מקומיות ויכלול רכש של 98 קרונות.

הפרויקטים מאופיינים ברמת מורכבות תכנונית גבוהה ובשילוב של עבודות תשתית ומערכות טכנולוגיות מתקדמות והם מתוכננים להתווסף לקו האדום של הרכבת הקלה במטרופולין תל אביב הנמצא כיום בשלבי הקמה מתקדמים.

מדובר בפרויקטים לאומיים חיוניים להקלה על גודש התנועה במטרופולין תל אביב והסביבה, פרויקטים בעלי משמעות כלכלית וסביבתית ומטרתם העיקרית היא לשפר את מערכת התחבורה הציבורית במטרופולין ולהוות פתרון תחבורתי נוסף המתוכנן עבור כ-500,000 נוסעים ביום בתדירות ורמת שירות גבוהה ומשופרת ביחס לחלופות התחבורה הציבורית הקיימות כיום.

להליך המכרזי קדם הליך מיון מוקדם (PQ) אשר פורסם בחודש יולי 2018, במסגרתו נדרשו המתמודדים לעמוד בתנאי סף פיננסיים ומקצועיים. את שלב המיון המוקדם עברו 6 קבוצות של מתמודדים שהן בעלות ידע וניסיון בניהול, תכנון וביצוע פרויקטים תחבורתיים בתחום העירוני והמטרופוליני. בחודש מאי 2019 פורסמו מסמכי המכרז למתמודדים שעברו את שלב המיון המוקדם, לרבות תנאי ההסכם והמפרטים הטכניים. ביום 14 בספטמבר 2020 הוגשו 5 הצעות תחרותיות למכרז.

עם סיום ההליך המכרזי הכריזה וועדת המכרזים ביום 30.1.2022 על חברת TMT – TLV Tel Aviv Metropolitan Tramway Ltd. כמציע הזוכה בפרויקט הקו הירוק; ועל חברת Light TLV Ltd. כמציע הזוכה בפרויקט הקו הסגול.

להלן חלוקת בעלות החברות הזוכות

זכיון קו ירוק:

Anticipated Holdings of Members	Member
19.9%	Alstom Transport S.A.
40.05%	Dan Public Transportation Company Ltd.
40.05%	Electra Ltd.

זכיון קו סגול:

Anticipated Holdings	Member
50%	Shapir Civil & Marine Engineering Ltd.
50%	Construcciones Y Auxiliar De Ferrocarriles S.A.

בהתאם לתנאי המכרז, ייחתמו ההסכמים עם החברות שבסיסם הענקת הזיכיון המוצע.

פעילות החברות לצורך מימון ומימוש מטרותיהן לפי החלטה זו, תיעשה על בסיס הסכמים שיחתמו בין נת"ע לבין החברות, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים ע"פ דין.

סעיף 2

נספח ב' להחלטת ממשלה מס' 200 מיום 1 באוגוסט 2021 שעניינה "היערכות לאומית לפיתוח מערכת מטרובמטרופולין גוש דן ותיקון החלטת ממשלה" קובע את העקרונות אשר לפיהם יקבע שר האוצר בצו את סכום ההשתתפות של הרשויות המקומיות במימון מיזם המטרו. עקרונות אלו מתייחסים לאיתנות הכלכלית של הרשות המקומית בהתאם להיקף התמיכה שמקבלת מהמדינה והכנסותיה מתקבולים שונים, וכן למידת ההנאה של הרשות המקומית כתוצאה מהפרויקט.

על פי הנספח, הרשות המקומית תשלם סכום שנתי בהתאם למידת איתנותה הכלכלית, ומספר שנות ההשתתפות של הרשות נקבע בהתאם למידת הנאתה מהפרויקט – בהתאם למספר התחנות שעוברות בשטחה בפרויקט המטרו ובקווי הרכבת הקלה הירוק והסגול. מוצע, להפחית את משך המינימום להשתתפות השנתית של הרשויות מעשר שנים לשבע שנים, ולמחוק את הפירוט שקובע את המתאם בין מספר התחנות למשך תשלום סכום ההשתתפות, כך שיוותר לשר האוצר שיקול דעת לקביעת משך תקופת ההשתתפות בהתאם לכמות התחנות כאמור.

לאור עבודת המטה לגיבוש צו ההשתתפות התברר כי נדרשים מספר שינויים אותם קבעה הממשלה בהחלטה 200. בין היתר, לטובת עידוד גביית מס השבחת המטרו במצבים בהם וועדה מקומית לא הייתה נדרשת לגבות היטל השבחה, מוצע להוסיף לעקרונות על פיהם יקבע צו המטרו גם את מאמצי הרשות לגביית מס השבחת המטרו, ובכלל זה את היקף הגבייה של המס האמור, במקרים בהם לא גובה הרשות היטל השבחה, ובין היתר בהוצאותיה הנדרשות, על מנת לאפשר את מימון הפרויקט על בסיס המקורות שנקבעו במסגרת חוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021.

נתונים כלכליים, תקציב והשפעה על משק המדינה:

ביחס להענקת הזיכיון, עומסי התנועה הקיימים בעיר תל אביב ובערים השכנות, גורמים להפסדים כלכליים משמעותיים לכלל המשק בכלל ולמשתמשי הרכב הפרטי בפרט, כגון: הפסד שעות עבודה, בלאי עודף של כלי רכב, צריכת דלק מיותרת, זיהום אויר ורעש. יתרה מכך, השימוש בתחבורה ציבורית יעיל ובטוח יותר משימוש ברכב פרטי. ביחס לתיקון החלטת ממשלה מס' 200, אין השפעה על משק המדינה.

תקציב

ביחס להענקת הזיכיון, להצעה להחלטה אין השפעה תקציבית שכן הפרויקט כבר תוקצב על ידי משרד האוצר. ביחס לתיקון החלטת ממשלה מס' 200, אין השפעה על תקציב המדינה.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם:

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם:

שר האוצר מסכים להצעת ההחלטה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא:

החלטת ממשלה מס' 1838 מיום 11 באוגוסט 2016
החלטת ממשלה מס' 200 מיום 1 באוגוסט 2021

חלופות להצעת ההחלטה :
אין.

השרה המגישה:

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה :

עמדת היועץ המשפטי (בפועל) של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים היא שאין מניעה משפטית לקבל את הצעת ההחלטה. מצורפת בזאת חוות דעת משפטית כנדרש.

עמדת יועצים משפטיים של משרדים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם:

לעמדת היועץ המשפטי של משרד האוצר אין מניעה משפטית בהחלטה

סיווגים:

סיווג ראשי: שינוי.

סיווג משני: אחר.

תחום פעולה עיקרי: תשתיות וסביבה.

**מוגש על ידי שרת התחבורה והבטיחות
בדרכים**

ו' באדר ב' התשפ"ב

09 במרץ 2022



משרד התחבורה
והבטיחות בדרכים

לשכה משפטית

תאריך: ו' אדר ב' תשפ"ב
09 מרץ 2022

חוות דעת משפטית הנלוות להצעת החלטה לממשלה

נושאי הצעת ההחלטה

1. אישור הענקת זיכיון להקמה, ותחזוקה לפרויקט הקו הירוק של מערכת הסעת ההמונים, מטרופולין תל אביב, לחברת TMT- TLV Tel Aviv Metropolitan Tramway Ltd ואישור הענקת זיכיון להקמה ותחזוקה לפרויקט הקו הסגול של מערכת הסעת ההמונים, מטרופולין תל אביב, לחברת Light TLV Ltd שהוכרזו כזוכות, בהתאם לסעיף 46 לפקודת מסילות הברזל, (נוסח חדש), התשל"ב- 1972.

2. תיקון החלטת ממשלה מס 200 מיום 1 באוגוסט 2021 בנושא היערכות לאומית לפיתוח מערכת מטרו במטרופולין גוש דן.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים

סעיף 1

בהמשך להחלטת ממשלה 1838 מיום 11 באוגוסט 2016 שעניינה תכנית השקעה רב שנתית לפיתוח התחבורה הציבורית במטרופולין ת"א, אישור שר האוצר ושר התחבורה והבטיחות בדרכים מיום 9 ביולי 2018, ואישור שר האוצר ושר התחבורה והבטיחות בדרכים מיום 6 אוקטובר 2019, ניהלה ועדת המכרזים של נת"ע הליך מכרזי אשר בסיומו נבחרו שתי חברות לצורך תכנון, מימון, הקמה ותחזוקה של פרויקטי הקו הירוק והקו הסגול של מערכת הסעת ההמונים של מטרופולין תל אביב, הכוללים את:

הקו הסגול - קו רכבת קלה המתוכנן לקשר את האזורים המזרחיים של מטרופולין תל אביב אל מרכז העיר תל אביב ונותן מענה לתנועה אל בי"ח תל השומר ואוניברסיטת בר-אילן בחלק המזרחי ואל מרכזי תחבורה במרכז תל אביב (מתחם סבידור, תחנת הרכבת ההגנה, תחנה מרכזית). אורכו הכולל של הקו צפוי להיות כ- 27 ק"מ. לאורך הקו מתוכננות 43 תחנות, הקו עובר ב- 10 רשויות מקומיות ויכלול רכש של 98 קרונות;

הקו הירוק - קו רכבת קלה המחבר את החלקים הדרומיים של המטרופולין (חולון ושולי העיר ראשון לציון) והצפוניים (הרצליה) עם העיר תל אביב. אורך הקו כ- 40 ק"מ, מתוכם

כ- 4.5 ק"מ תת קרקעיים. לאורך הקו מתוכננות 62 תחנות, מתוכן 4 תחנות תת קרקעיות. הקו עובר ב- 4 רשויות מקומיות ויכלול רכש של 98 קרונות.

הפרויקטים מאופיינים ברמת מורכבות תכנונית גבוהה ובשילוב של עבודות תשתית ומערכות טכנולוגיות מתקדמות והם מתוכננים להתווסף לקו האדום של הרכבת הקלה במטרופולין תל אביב הנמצא כיום בשלבי הקמה מתקדמים.

מדובר בפרויקטים לאומיים חיוניים להקלה על גודש התנועה במטרופולין תל אביב והסביבה, פרויקטים בעלי משמעות כלכלית וסביבתית ומטרתם העיקרית היא לשפר את מערכת התחבורה הציבורית במטרופולין ולהוות פתרון תחבורתי נוסף המתוכנן עבור כ-500,000 נוסעים ביום בתדירות ורמת שירות גבוהה ומשופרת ביחס לחלופות התחבורה הציבורית הקיימות כיום.

להליך המכרזי קדם הליך מיון מוקדם (PQ) אשר פורסם בחודש יולי 2018, במסגרתו נדרשו המתמודדים לעמוד בתנאי סף פיננסיים ומקצועיים. את שלב המיון המוקדם עברו 6 קבוצות של מתמודדים שהן בעלות ידע וניסיון בניהול, תכנון וביצוע פרויקטים תחבורתיים בתחום העירוני והמטרופוליני. בחודש מאי 2019 פורסמו מסמכי המכרז למתמודדים שעברו את שלב המיון המוקדם, לרבות תנאי ההסכם והמפרטים הטכניים. ביום 14 בספטמבר 2020 הוגשו 5 הצעות תחרותיות למכרז.

עם סיום ההליך המכרזי הכריזה וועדת המכרזים ביום 30.1.2022 על חברת TMT – TLV Tel Aviv Metropolitan Tramway Ltd. כמציע הזוכה בפרויקט הקו הירוק; ועל חברת Light TLV Ltd. כמציע הזוכה בפרויקט הקו הסגול.

בהתאם לתנאי המכרז, ייחתמו ההסכמים עם החברות שבסיסם הענקת הזיכיון המוצע.

פעילות החברות לצורך מימון ומימוש מטרותיהן לפי החלטה זו, תיעשה על בסיס הסכמי זיכיון שיחתמו בין נת"ע לבין החברות, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים ע"פ דין.

בהתאם להוראת סעיף 46א לפקודת מסילות הברזל, מתן זיכיון לבנייתה, הפעלתה או ניהולה של מסילת ברזל מקומית בידי חברה הרשומה בישראל אשר אינה חברה ממשלתית, ע"י שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, מחייב את אישור הממשלה ומכאן הצעת ההחלטה.

ביום 16.02.2022 התקבלה אצל משרדי ממשלה שונים פניה בכתב של באי כוחה של חברת אורבניקס אל. אר. טי בע"מ (להלן: "אורבניקס"), לפיה בכוונתם לעתור נגד החלטת ועדת המכרזים מיום 30.1.2022, לפסול את הצעתם אשר הוגשה למכרז הקו הירוק והסגול.

ביום 24.2.2022 הגישה חברת אורבניקס עתירה מנהלית מס 57442-02-22 כנגד חברת נת"ע, שבמסגרתה תוקפת העותרת את החלטת נת"ע שלא למסור לעותרת עותק מהקלטות ישיבת ועדת מכרזים מיום 30.1.22, בה הוחלט לפסול את הצעת העותרת.

דיון בעתירה נקבע ליום 29.3.2022 במעמד הצדדים.

משלא נתבקש צו ביניים כנגד מימוש החלטת ועדת המכרזים, וממילא לא ניתן כזה, לעת הזו, איננו רואים מניעה משפטית מקידום הצעת ההחלטה.

סעיף 2

נספח ב' להחלטת ממשלה מס' 200 מיום 1 באוגוסט 2021 שעניינה "היערכות לאומית לפיתוח מערכת מטרו במטרופולין גוש דן ותיקון החלטת ממשלה" קובע את העקרונות אשר לפיהם יקבע שר האוצר בצו את סכום ההשתתפות של הרשויות המקומיות במימון מיזם המטרו. עקרונות אלו מתייחסים לאיתנות הכלכלית של הרשות המקומית בהתאם

רח' בנק ישראל 5, בנין ג'נרי (A) ת"ד 867 ירושלים טלפון: 02-6663300 פקס: 02-6663314

להיקף התמיכה שמקבלת מהמדינה והכנסותיה מתקבולים שונים, וכן למידת ההנאה של הרשות המקומית כתוצאה מהפרויקט.

על פי הנספח, הרשות המקומית תשלם סכום שנתי בהתאם למידת איתנותה הכלכלית, ומספר שנות ההשתתפות של הרשות נקבע בהתאם למידת הנאתה מהפרויקט – בהתאם למספר התחנות שעוברות בשטחה בפרויקט המטרו ובקווי הרכבת הקלה הירוק והסגול. מוצע, להפחית את משך המינימום להשתתפות השנתית של הרשויות מעשר שנים לשבע שנים ולמחוק את הפירוט שקובע את המתאם בין מספר התחנות למשך תשלום סכום ההשתתפות, כך שיוותר לשר האוצר שיקול דעת לקביעת משך תקופת ההשתתפות בהתאם לכמות התחנות כאמור.

לאור עבודת המטה לגיבוש צו ההשתתפות התברר כי נדרשים מספר שינויים בעקרונות אותם קבעה הממשלה בהחלטה מס 200. בין היתר, לטובת עידוד גביית מס השבחת המטרו במצבים בהם וועדה מקומית לא הייתה נדרשת לגבות היטל השבחה, מוצע להוסיף לעקרונות על פיהם יקבע צו המטרו גם את מאמצי הרשות לגביית מס המטרו במקומות בהם לא גובה הרשות היטל השבחה, ובכך להכיר במאמציה, ובין היתר בהוצאותיה הנדרשות, על מנת לאפשר את מימון הפרויקט על בסיס המקורות שנקבעו במסגרת חוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם

היועץ המשפטי של משרד האוצר – אין מניעה משפטית מאישור ההצעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש ההצעה

אין מניעה בקידום ואישור הצעת ההחלטה.


דוד טמיר, עו"ד

יועץ משפטי (בפועל)
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

נספח ב' להחלטה 200 מיום 1.8.2021 – השתתפות רשויות מקומיות במימון פרויקט המטרו

החל משנת 2023 הרשויות המקומיות הכלולות בתכניות המטרו (להלן – הרשויות המקומיות) יעבירו למדינה תשלומי השתתפות לקרן ייעודית (להלן – הקרן) כדלקמן:

1. סכום ההשתתפות השנתי ייקבע בהתאם לנוסחה בטבלה שלהלן. הנוסחה תתבסס על נתוני התקבולים של הרשות המקומית מהיטלי השבחה, חלף היטל השבחה, וכן ממכירת מקרקעין והחכרתו, בשנים 2016-2020, בהתאם לדו"חות הכספיים המבוקרים של הרשויות המקומיות, וכן על גובה מענק האיוון בהתאם לנוסחת מענק המודל ל-2020:

רכיב א'	רכיב ב'	רכיב ג'	סוג רשות
שיעור מתוך מענק מודל 2020	שיעור מתוך היקף התקבולים השנתי ממוצע מהיטל השבחה וחלף היטל בשנים 2016-2020	שיעור מתוך היקף ההכנסות השנתי הממוצע מהכנסות ממקרקעין בשנים 2016-2020	
0%	5%	0%	הרשות המקומית המקבלת מענק איוון לפי נוסחת מענק מודל 2020
2.5%	10%	5%	הרשות המקומית לא מקבלת מענק איוון לפי נוסח מענק מודל 2020

2. סכום ההשתתפות השנתי של רשות מקומית יהיה סכום הרכיבים א'-ג'.

3. הרשויות המקומיות יפרישו לקרן את סכום ההשתתפות השנתי במשך 10-20 שנים, בהתבסס על כמות תחנות המטרו ותחנות הקו הסגול והקו הירוק של הרכבת הקלה המתוכננות בהן, בהתאם לטבלה שלהלן. לצורך חישוב כמות התחנות הכוללת (מטרו ורכבת קלה), תחנת רכבת קלה תיחשב לחצי תחנת מטרו:

משך הפרשה לקרן	כמות התחנות המתוכננות ברשות המקומית בהתאם לתכניות המטרו ורק"ל ירוק וסגול
עד 2 תחנות כולל	10 שנים
עד 4 תחנות כולל	11 שנים
עד 6 תחנות כולל	12 שנים
עד 8 תחנות כולל	13 שנים
עד 10 תחנות כולל	14 שנים
עד 25 תחנות כולל	18 שנים
26 תחנות ומעלה	20 שנים

סכום ההשתתפות השנתי יוצמד למדד המחירים לצרכן